

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 34:

Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven. (Økonomisk kriminalitet).

Af justitsministeren (Ninn-Hansen).

(Fremsat 8/10 86).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Torben Lund (S):**

Det er jo en uændret genfremsættelse af et lovforslag, vi behandlede i maj måned i år, og derfor skal jeg i vidt omfang henvise til hr. Jimmy Stahrs bemærkninger ved den lejlighed. Jeg vil dog godt sige, at vi er enige i formålet med lovforslaget: at intensivere retsvæsenets indsats over for den økonomiske kriminalitet.

Jeg synes også, det er korrekt, og jeg tror, det er nødvendigt, at vi dér spiller på flere strenge, sådan som lovforslaget også lægger op til. Den beskæring af sagerne, som lovforslaget giver mulighed for, er nødvendig, sådan at vi kan få sagsbehandlingstiden i de ofte meget komplicerede sager om økonomisk kriminalitet nedbragt. Det er ikke bare af betydning for de parter, der er impliceret, men også og ikke mindst af betydning, at retsvæsenets reaktion over for den grove kriminalitet kommer hurtigt, og at den kommer effektivt. Vi kender det også fra andre sammenhænge, at det er et problem, når der går for lang tid imellem en forbrydelses tidspunkt og tidspunktet for straffens fuldbyrdelse.

Med hensyn til, hvem der så skal have kompetencen til at beskære sagerne, og hvordan beskæringsreglerne nærmere skal udformes, vil vi godt afvente udvalgsarbejdet, inden vi tager endelig stilling.

Også bestemmelsen om overtrædelse af bogføringsreglerne, hvor der lægges op til en skærpet sanktion, tror jeg er rigtig, ikke mindst i betragtning af, at der jo i næsten

alle de komplicerede sager foreligger en urigtig eller mangelfuld bogføring. Netop den omstændighed har jo indflydelse på, at det er svært at nå til bunds i sagerne; det er det, der gør, at sagerne tager lang tid at opklare.

Derfor er det vigtigt, at selve bogføringsovertrædelsessanktionen også bliver skærpet.

Endelig et par ord om det med erhvervsfrakendelsesmuligheden, når der foreligger tilfælde af misbrug over for selskabslovgivningen eller over for konkurslovgivningen. Det er jo en opfølgning af et beslutningsforslag, der blev vedtaget på socialdemokratisk initiativ i foråret 1985, og på det punkt føler jeg ikke at lovforslaget fuldt ud følger beslutningsforslaget op; jeg tror ikke, det er helt tilstrækkeligt, sådan som lovforslaget er udformet. Det omfatter alene den situation, at der skal foreligge en dom for et strafbart forhold, eller der skal i hvert fald være indledt en straffesag, for at man kan skride til en permanent eller en midlertidig erhvervsfrakendelse.

Jeg tror, det er nødvendigt, at vi får udvidet området for erhvervsfrakendelsen, sådan at vi også kan benytte erhvervsfrakendelsen, når der er handlet groft utilbørligt over for kreditorerne, og også i den situation, hvor man genetagne gange ser den samme person involveret i konkurs efter konkurs – altså det, vi kalder konkursrytteri. Vi må have mulighed for også i de tilfælde at skride til en erhvervsfrakendelse.

Jeg tror også, det er for snævert, når man alene vil kunne idømme frakendelse, når det drejer sig om en stifter, et bestyrelsesmedlem eller en direktør i et selskab med begrænset ansvar. Der er mange andre måder, man kan have en bestemmende indflydelse på et selskab på, og hvis vi ikke får dette med den bestemmende indflydelse ind som det afgørende, tror jeg, vi vil komme ud for en lang række af omgåelsessager, sådan at erhvervsfrakendelsesmuligheden alligevel ikke bliver reel.

Men absolut en principiel tilslutning til forslaget; de nærmere detaljer vil vi gerne gennemarbejde i retsudvalget.

Hagen Hagensen (KF):

Det er jo allerede sagt, at det er en uændret genfremsættelse fra justitsministerens side af det forslag, vi behandlede i foråret.

[Hagen Hagensen]

Det er relativt sjældent, at jeg kan sige, jeg stort set kan slutte mig til alt, hvad den socialdemokratiske ordfører sagde, men hr. Torben Lund sagde faktisk stort set på alle de punkter det samme, som jeg kunne sige, og som jeg vist allerede sagde noget af i foråret, og derfor ville det egentlig være urimeligt, om man skulle sige det én gang til.

Det, der er sigtet med det, vi har med at gøre her, er, at vi skal bekæmpe den økonomiske kriminalitet – vi skal have et regelsæt, der kan klare tingene på en sådan måde, at der ikke hengår for lang tid, fra man kommer under vejr med, at der er begået noget, og til sanktionen kommer. Derfor kan det også undertiden være rimeligt – det er der allerede dvælet ved – at man beskærer sager; jeg brugte sidste gang vendingen »det behøver ikke at være afgørende, at man får fejlet i alle kroge, blot man får sagen skåret til på den rette måde«.

Navnlig er der vel også det at sige om disse forhold, at vi skal søge at undgå, at der kommer gentagelser, og i den forbindelse gælder det nærmest spørgsmålet om erhvervsfrakendelse, hvor jeg holder på, at det stadig væk kun skal ske i tilfælde, hvor der er fældende dom; det er noget væsentligt at have med i det regelsæt, vi nu skal til at lave. Det er vel også naturligt at understrege på ny, at bogforingsbestemmelseres overholdelse er noget, som er afgørende fremover. Ofte kører man fast i sager, fordi man, om jeg så må sige, ikke kan få bogholderiet til at stemme på den måde, det nu helst skal gøre det på.

Alt i alt er vi enige i det, der er fremsat fra justitsministerens side, og jeg vil slutte med at sige to ting. Den ene er, at vi naturligvis under disse sager, selv om vi skærer dem til, og selv om der skal være noget, der er skriftligt, må sørge for, at mundtligheden bevares som noget afgørende i retsplejen, og at vi også skal sørge for, at der er et særdeles godt grundlag i vores straffelovgivning for beskrivelse af disse former for kriminalitet. Her tror jeg, vi skal se hen til, at vi får en bedre beskrivelse af nogle af de berigelsesforbrydelser, der kan være tale om, og det er noget, som vi vil lægge ganske meget vægt på fra vor side.

Niels Anker Kofoed (V):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Bjørn Elmquist, desværre ikke kan være til stede, skal jeg på Venstres vegne give tilslutning til dette lovforslag til ændring af straffeloven og retsplejeloven.

Som bekendt er der tale om en uændret genfremsættelse fra sidste folketingssamling, og jeg skal derfor på ingen måde gå i detaljer, men alene understrege, at mit parti finder de her foreslåede ændringer nødvendige for at effektivisere og intensivere indsatsen imod økonomisk kriminalitet.

Ministeren anfører i sin fremsættelsestale, at selve lovforslaget er uafhængigt af spørgsmålet om, hvorledes indsatsen imod økonomisk kriminalitet bedst organiseres, men dette spørgsmål vil der naturligvis også kunne være anledning til at drøfte i udvalget. Dette er mit parti helt enig i, og vi deltager meget gerne i denne drøftelse; blot finder vi, at det snarere bør foregå i forbindelse med eller sideløbende med en behandling i udvalget af lovforslaget.

Vi giver således tilsagn om at medvirke aktivt i forsøgene på at finde frem til en optimal organisering af denne indsats, ligesom vi selvsagt vil medvirke til en hurtig gennemførelse af dette lovforslag.

Leif Hermann (SF):

Det er jo lidt trivielt at gentage, at det er en genfremsættelse, men det gør jeg nu, fordi det selvfølgelig også spiller en rolle for, hvad vi siger om dette lovforslag. Derfor skal jeg i vidt omfang henvise til, hvad vi selv og hvad i øvrigt partiet Venstresocialisterne sagde, da forslaget var fremme i maj måned, men derudover vil jeg gerne knytte nogle andre bemærkninger til det.

I maj måned kritiserede vi, at der ikke var tale om en særlig præcisering af det, der er baggrunden for, hvad man kunne kalde for økonomisk kriminalitet, nemlig reglerne i selskabslovgivningen, og i den forbindelse bad hr. Rahbæk Møller industriministeren om at oplyse, hvorvidt Bonde Nielsen-dommen gav ham anledning til at foretage stramninger i selskabslovgivningen. Ikke overraskende svarede industriministeren, at det havde han bestemt ingen planer om, til trods for at der faktisk ligger færdigudarbejdede forslag, som i nogen grad svarer til det, be-

[Leif Hermann]

tænkning 1066 taler om, når den taler om forebyggelse af økonomisk kriminalitet.

Nu vil jeg derfor gerne spørge justitsministeren – egentlig burde man stille spørgsmålet til industriministeren, men så kan justitsministeren jo spørge industriministeren – om han vil tage initiativ til, at de helt nødvendige forudsætninger i selskabslovgivningen for at kunne dømme for økonomisk kriminalitet, for, om jeg så må sige, at bruge henholdsvis straffelovgivningen og selvfølgelig også retsplejelovgivningen i disse sager, er til stede? Altså: vil justitsministeren tage initiativ til, at regeringen overvejer, hvorledes forebyggelsesafsnittet i betænkning 1066 kan føres ud i livet? Som bekendt er det, når vi taler om kriminalitet, ganske væsentligt at forebygge, at der opstår kriminalitet, og dette forebyggelsesspørgsmål har jo også adskillige gange været gjort til genstand for konferencer i Justitsministeriets regi. Nu kunne det være meget rart, om justitsministeren kunne svare mig på, hvorvidt man også på dette kriminalitetsområde, som jo bestemt ikke er noget lille område, ville overveje forebyggende indsatser.

Når det er sagt, skal jeg sige, at vi, som vi sagde det sidste gang, naturligvis ikke har noget imod regler, der skaber en hurtigere sagsbehandling og dermed også en øget retssikkerhed for de mennesker, der kommer i klemme i dette system, for de har selvfølgelig krav på en retssikkerhed, der er lige så effektiv som den, andre mennesker, der kommer i klemme i retssystemet, har krav på.

Men vi er stærkt i tvivl om, hvorvidt den beskæringsregel, som man har foreslået, og som jeg i betænkningen også godt kan forstå at man fra anklagemyndighedens side er interesseret i, ikke vil have nogle negative effekter i og med, at man tilstår mindre forhold, som er åbenbare og nemme at opklare, medens man lader de store og lidt mere komplicerede ligge.

Vi har ikke så voldsomme betænkeligheder ved spørgsmålet om øget adgang til skriftlighed; sådan som bestemmelserne er udformet, har vi forstået dem sådan, at der i det væsentligste er tale om, at det er procesindlæggene, der forelægges skriftligt, men også gøres til genstand for mundtlig forhandling i retten, lige så vel som bevisførelse og procedure skal være mundtlig.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Som det allerede er bemærket af de foregående ordførere, er der jo tale om en genfremsættelse af et lovforslag i uændret form, og jeg kunne derfor nøjes med at henvise til Folketingstidende 1985-86, sp. 12195 ff., men jeg skal dog her lige sige, at der især var tre ting, jeg pegede på dengang, nemlig at lovforslaget bør medføre, at vi skærper bestemmelserne om økonomisk kriminalitet – det skal gøres mere præcist, hvad det er, vi taler om, når vi siger økonomisk kriminalitet – og det indeholder lovforslaget ikke særlig meget om.

Endvidere sagde jeg, at der var betænkeligheder ved, at man her foreslår at gå over til skriftlig procedure. Jeg gjorde opmærksom på, at man derved satte endnu flere mennesker ude af stand til at forstå, hvad det hele drejede sig om, og jeg pegede i den sammenhæng på, at Østre Landsret har udtalt sig på linje med det.

Endelig sagde jeg, at man skal passe på retsbevidstheden, så at man ikke ligefrem i loven siger, at der er visse tiltaler, man kan opgive for at koncentrere sig om andet. Man vil ikke i offentligheden kunne forstå, når der er tale om en klar lovovertredelse, at man alligevel ikke gør noget. Men som jeg sagde dengang, kan vi jo få lejlighed til at drøfte det; jeg havde håbet, at diskussionen var kommet i sommer, men da gav man sig jo til at drøfte andre spørgsmål. Justitsministeren drøftede jo især flygtningelov, og vi andre drøftede »kartoffelkur«. Det havde været godt, om vi havde fået drøftet økonomisk kriminalitet, men det må vi gøre i retsudvalget.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg skal gøre det kort, eftersom der jo, som det allerede er nævnt flere gange, er tale om en uændret genfremsættelse, og jeg synes, det er sagt meget præcist i ministerens fremsættelsestale, hvor det hedder, at formålet med lovforslaget er at give grundlag for en intensivering af retsvæsenets indsats over for den økonomiske kriminalitet. Det skal kort sagt gøres lettere og hurtigere at behandle disse sager, uden at det går ud over de sigtedes retssikkerhed. Det mener vi er en helt rigtig målsætning, og vi mener også, den er

[Kofod-Svendsen]

udbygget klart i de forskellige paragraffer i lovforslaget.

Mit parti kan give tilslutning og medvirke til en velvillig og hurtig udvalgsbehandling.

Tinning (VS):

Som andre har nævnt det, er dette jo en uændret genfremsættelse, og jeg kunne derfor indskrænke mig til at henvise til den tale, vi holdt ved behandlingen af forslaget sidst. Jeg har med stor interesse læst indlægget fra hr. Lenger og er stadig fuldstændig enig i det, han sagde ved den lejlighed.

Sagen er, at vi er ret betænkelige ved det foreliggende lovforslag. Vi er selvfølgelig enige i hensigten, men tror egentlig ikke på, at det vil få den store virkning. Det er klart, der er nogle problemer med overhovedet at definere, hvad økonomisk kriminalitet er for noget, og det tager lovforslaget jo overhovedet ikke fat på.

Derudover kan jeg sige, at vi ikke er tilhængere af at skærpe straffebestemmelserne, hvad angår manglende eller mangelfuld bogføring. Erhvervsfrakendelse synes vi bestemt er noget, som er værd at diskutere. Det vil vi også gerne være med til, men vi mener, at det i givet fald skulle være som et alternativ til fængselsstraf, som jo er en temmelig uciviliseret sanktionsform. Men som et tidsbegrænset alternativ vil vi gerne være med til at diskutere erhvervsfrakendelse.

Hvad angår spørgsmålet om beskæring af sagerne, har vi stadig svært ved at overskue hele dette område, og det er ikke noget, der umiddelbart tiltaler os voldsomt, men det vil vi muligvis kunne være med på.

Men alt i alt er det ikke med megen positivitet, vi modtager forslaget; vi er stort set skeptiske over for det.

Poulsen (FP):

Fru Kirsten Jacobsen, der var inde som stedfortræder for undertegnede, sagde i maj lidt om vor stillingtagen til det forslag, vi behandler nu, og vi har såmænd ikke skiftet mening siden dengang. Vi har i hvert fald én sag kørende – Jan Bonde Nielsen – som nok kan give grund til eftertanke.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Fra i hvert fald næsten alle sider var det jo helt igennem positive bemærkninger, der

blev fremsat om lovforslaget. Det tyder på, at vi ikke alene kan få en lovgivning igen, men også en støtte til, at de bestemmelser, der er indeholdt i lovforslaget, også kan få gode virkninger, og det takker jeg for.

Jeg regner med, at vi i udvalget kan klare de forskellige spørgsmål, der er blevet fremdraget. Hr. Torben Lund og andre ville se nærmere på, om man skulle gøre begrebet erhvervsfrakendelse noget bredere, og hr. Leif Hermann sagde ganske rigtigt, at det er noget væsentligt at forebygge kriminalitet. Heri er jeg ganske enig, og i, at det må man også interessere sig for. Det mener jeg også vil skal, men måske ikke så meget i forbindelse med dette lovforslag som ved at udforme lovene i Folketinget på en sådan måde, at der ikke bliver for mange smuthuller, for mange muligheder for at gå de veje, der er indeholdt i det, vi kalder økonomisk kriminalitet, og her har vi vel alle sammen en opgave.

Hr. Bernhard Baunsgaard var noget betænkelig ved adgangen til skriftlig procedure. Jeg vil gerne sige, at proceduren her i landet skal jo være mundtlig. Det, man her har ment kunne have interesse, var en udvidet adgang til at aflevere proceduren skriftligt. Det kan også næsten være nødvendigt i sager af denne karakter, der har et stort omfang, og hvor man derfor giver bedre muligheder for at holde sammen på hele sagen ved en skriftlig procedure.

Hr. Bernhard Baunsgaard havde ønsket, at vi i denne sommer havde fået mere debat om emnet økonomisk kriminalitet. Ja, meningen med at fremsætte forslaget, som det skete, i maj måned var selvfølgelig også, at man så havde denne periode, hvor Folketinget ikke var inde, til at føre en drøftelse blandt folketingsmedlemmerne, i medierne, og hvor det ellers kunne være. Man kan selvfølgelig sige, at der ikke i denne periode har været nogen vældig debat om selve lovforslaget, men det skyldes måske, at der er en udbredt enighed om det, altså at det lovforslag, der er fremsat, er så fornuftigt, at der ikke har været særlig grund til en debat. Men man kan jo ikke sige, at økonomisk kriminalitet slet ikke har været drøftet i denne sommer. Jeg synes, der har været talrige overskrifter på sager, der vedrører dette emne – konkrete sager ganske vist, men det viser vel også noget om den interesse, der er for dette emne.

Leif Hermann (SF):

Jeg vil gerne sige tak, fordi justitsministeren er enig med mig i det synspunkt, at det er væsentligt at forebygge kriminalitet, men jeg stillede faktisk et helt konkret spørgsmål, nemlig om justitsministeren ville tage initiativ til i regeringen at rejse spørgsmålet om at få strammet selskabslovgivningen. Der foreligger faktisk et udkast til et lovforslag af 2. oktober 1985 til ændring af bl.a. årsregnskabsloven, aktieselskabsloven, loven om statsautoriserede revisorer osv., og jeg skal blot fremdrage ét eksempel fra dette lovforslag, nemlig indsættelse i årsregnskabsloven af et kap. 8 om granskning.

Disse forslag kunne, som jeg sagde det under sidste førstebehandling, ikke rigtig komme igennem, fordi erhvervslivets organisationer slog syv kors for sig, da de så dem og sagde: dette går ud over vor konkurrenceevne. Jamen det kan i hvert fald ikke gå ud over konkurrenceevnen i forhold til Storbritannien, for dér har man granskningsinstituttet.

Nu har jeg nævnt et konkret eksempel. Det er jo ikke noget voldsomt stort arbejde at tage disse ting frem, og jeg vil derfor gerne spørge justitsministeren én gang til: vil justitsministeren i forebyggelsens navn tage dette spørgsmål op i regeringen, således at vi får præciseret, hvad der, om jeg så må sige, er lovligt og hvad der ikke er lovligt i selskabslovgivningen?

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Nej, jeg kan ikke her give tilsagn om at ville revidere eller tage initiativet til at revidere en helt anden lovgivning. Det får vi måske lejlighed til at drøfte, men jeg tror, det må være på et andet tidspunkt og på en anden måde. Jeg synes ikke, det ville være rimeligt her at begynde at bedømme, om vi i selskabslovgivningen kan sætte bestemmelser ind, som måske kan have uheldige virkninger på andre områder end det, vi her taler om. Et egentligt initiativ mener jeg således ikke der er grundlag for, men jeg tror, der kan blive god plads i denne samling til at drøfte også det emne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om produktansvar.
Af justitsministeren (Ninn-Hansen).
(Fremsat 8/10 86).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Lissa Mathiasen (S):**

Jeg vil gerne indlede med at sige, at min optimisme var stor, da jeg læste ministerens fremsættelsestale; jeg troede, at ministeren virkelig havde taget fat på de problemer, som blev fremført under førstebehandlingen i maj. Men nej – ministerens ord om en del ændringer og justeringer i lovforslaget viste sig, jo længere man kom frem i lovforslaget, at være det rene ingenting.

Jeg ved ikke, hvad ministeren lægger i ordene »en del ændringer«. Det eneste, jeg kan finde, er lovtekniske ting samt småjusteringer, uden at der på ét eneste punkt er indbygget et større ansvar eller en bedre beskyttelse for forbrugerne.

Jamen så i bemærkningerne da? Jo, dér er »ansvar« ændret til »objektivt ansvar«, »privat« til »ikke erhvervsmæssig«, og så er fjernvarme nævnt som omfattet. Er det det, der er væsentligt?

Kun to steder er der egentlige ændringer. Det er dér, hvor der henvises til ombudsmandens årsberetning fra 1977-78, hvor det fremgår, at vejledninger m.v. bør affattes på dansk, i det mindste når salget sker til almindelige forbrugere. Jamen hvad så med at få det lovfæstet, hr. minister?

Ved fordelingen af ansvaret mellem flere producenter er formuleringen ændret, så der